

—
Верховний
Суд

АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД
стану здійснення цивільного
судочинства у 2024 році

ЗМІСТ

1. Здійснення цивільного судочинства місцевими загальними судами	3
2. Здійснення цивільного судочинства апеляційними судами областей та міста Києва	9
3. Здійснення цивільного судочинства Касаційним цивільним судом у складі Верховного Суду	12
4. Висновки	18

1. Здійснення цивільного судочинства місцевими загальними судами

У 2024 році на розгляді у місцевих загальних судах (місцеві суди) перебувало понад **1 млн 546 тис.** позовних заяв, заяв, скарг, подань, клопотань, судових доручень та справ, що розглядаються в порядку цивільного судочинства, із них надійшло – **1 млн 252 тис.** (що на 108,4 тис., або на 9,5 % більше порівняно з 2023 роком), у тому числі, понад 8,9 тис. – після скасування судового рішення судом апеляційної чи касаційної інстанції, тоді як у 2023 році цей показник становив 7,9 тис.

Кількість справ і матеріалів, розглянутих у порядку цивільного судочинства, становила понад **1 млн 203 тис.**, або 77,8 % від загальної кількості справ і матеріалів, що перебували на розгляді. Із задоволенням позову (заяви, клопотання, подання, скарги) та виконанням судових доручень розглянуто **819,9 тис.** справ, або 68,2 % від загальної кількості розглянутих справ і матеріалів.

Відсоток розгляду цивільних справ і матеріалів місцевими судами упродовж 2024 року збільшився порівняно з аналогічним періодом 2023 року та становив **96 %** (співвідношення розглянутих і тих, що надійшли), що є нейтральним показником (у 2023 році цей показник становив **94,8 %** та був насторожуючим показником).

Оцінювання роботи судів у цій частині здійснюється за такими критеріями:

- 84 % і нижче – тривожний показник;
- 85–95 % – насторожуючий показник;
- 96–102 % – нейтральний показник;
- 103 % і більше – передова практика.

Рекомендованим стандартом цього показника є рівень 96–103 %, тобто від нижчого нейтрального значення до початкового значення передової практики.

Показники надходження та розгляду цивільних справ і матеріалів суддями місцевих судів у 2023–2024 роках відображено на *гістограмі 1*.

Суб'єктами звернення до суду найчастіше були:
 фізичні особи – 649 тис.;
 юридичні особи – 835,2 тис. (у тому числі державні органи – понад 2 тис.)
 (гістограма 2).

Необхідно зазначити, що до судів у звітному періоді звернулось понад 296 тис. жінок та 350,8 тис. чоловіків. Із загальної кількості фізичних осіб, що зверталися: 1,4 тис. – особи з інвалідністю, понад 6 тис. – пенсіонери, 428 –

учасники бойових дій, Герої України, понад 2,1 тис. – внутрішньо переміщені особи, понад 1,3 тис. – іноземні громадяни, особи без громадянства.

Показник цивільних справ за кількістю закінчених провадженням (за періодами) становить:

до 3 місяців включно – 852,4 тис.;

від 3 місяців до 1 року включно – 260,7 тис.;

від 1 року до 2 років включно – понад 22 тис.;

від 2 років до 3 років включно – понад 8,4 тис.;

понад 3 роки – 7,6 тис.

Варто зазначити, що кількість закінчених провадженням справ, загальна тривалість розгляду яких становила від 1 до 3 років включно, порівняно з 2023 роком зменшилась **на 15,9 тис., або на 34,3 %**.

Відсоток справ та матеріалів, загальний термін проходження яких триває понад 1 рік, становить **13,2 %**, що на 1,1 % менше порівняно з 2023 роком. Середня тривалість розгляду цивільної справи становить **83 дні**, що на 3 дні більше порівняно з 2023 роком.

На кінець звітної періоду залишилися нерозглянутими в порядку цивільного судочинства **344 тис.** справ і матеріалів, або 22,2 % від загальної кількості справ і матеріалів, що перебували на розгляді; із них не розглянуто понад 1 рік – **43,8 тис.** Із загальної кількості нерозглянутих справ і матеріалів 300,2 тис. становлять справи і матеріали позовного та окремого проваджень.

У понад **58,3 тис.** справ на кінець звітної періоду відкладено розгляд та не закінчено провадження, у тому числі 15,9 тис. – у зв'язку з неявкою одного з учасників процесу, що беруть участь у справі, або інших учасників процесу (із них у строк понад 2 роки – 4,6 тис. справ).

Упродовж звітної періоду місцевими судами постановлено **62** окремі ухвали у справах, що розглядалися в порядку цивільного судочинства. Судами видано на виконання **1 млн. 150 тис.** документів на суму **42,7 млрд грн.**

У 2024 році місцевими судами розглянуто понад **178,7 тис.,** справ з ухваленням заочних рішень, що на 29,4 тис. більше ніж у 2023 році.

Кількість справ наказного провадження, що надійшли упродовж 2024 року, дещо зменшилась порівняно з 2023 роком та становила **366,2 тис.** (380,3 тис.). Перебували на розгляді місцевих судів із врахуванням нерозглянутих справ на початок звітної періоду майже **387,6 тис.;** розглянуто **368,1 тис.** справ наказного провадження, із них **280 тис.** із задоволенням заяви, що становило 76 % від розглянутих справ наказного провадження.

У звітному періоді місцевими судами розглянуто **352,6 тис.** заяв про видачу судового наказу, за результатами розгляду яких видано **267,1 тис.** судових наказів, або 75,7 % від кількості розглянутих. Сума грошових коштів та вартість майна, пред'явлені до стягнення, становили 2 млрд 935 млн грн, із них підлягає стягненню понад 2 млрд грн.

Крім того, місцевими судами розглянуто **17,9 тис.** заяв про скасування судового наказу, за результатами розгляду яких понад **15 тис.** судових наказів було скасовано, що становить лише 5,7 % від загальної кількості виданих судових наказів.

Із загальної кількості виданих судових наказів найбільшу кількість становлять про стягнення заборгованості за оплату житлово-комунальних послуг, телекомунікаційних послуг, послуг телебачення та радіомовлення з урахуванням індексу інфляції та трьох відсотків річних, нарахованих заявником на суму заборгованості, яких було видано **240 тис.**, або 89,9 % від усіх виданих судових наказів.

Значну кількість виданих судових наказів становлять судові накази про стягнення аліментів у розмірах: на одну дитину – однієї чверті, на двох дітей – однієї третини, на трьох і більше дітей – половини заробітку (доходу) платника аліментів, але не більше десяти прожиткових мінімумів на дитину відповідного віку на кожну дитину, якщо ця вимога не пов'язана із встановленням чи оспоруванням батьківства (материнства) та необхідністю залучення інших заінтересованих осіб, яких було видано **22,4 тис.**, або 8,4 % від усіх виданих судових наказів.

Також видано **2,6 тис.** судових наказів, або 1 % від виданих – про стягнення нарахованої, але не виплаченої працівникові суми заробітної плати; **668** – про стягнення аліментів у твердій грошовій сумі в розмірі 50 відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку, якщо ця вимога не пов'язана із встановленням чи оспоруванням батьківства (материнства) та необхідністю залучення інших заінтересованих осіб (0,3 %); понад **1,4 тис.**, або на 85 % більше, ніж у 2023 році, судових наказів до юридичної особи або фізичної особи-підприємця про стягнення заборгованості за договором (іншим ніж про надання житлово-комунальних послуг, телекомунікаційних послуг, послуг телебачення та радіомовлення), укладеним у письмовій (у тому числі електронній) формі, якщо сума вимоги не перевищує ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб (0,5 %); **15** – про компенсацію витрат на проведення розшуку відповідача, боржника, дитини або транспортних засобів боржника (один із яких було скасовано) та **2** – про повернення вартості товару неналежної якості, якщо є рішення суду, яке набрало законної сили, про встановлення факту продажу товару неналежної якості, ухвалене на користь невизначеного кола споживачів.

Кількість позовних заяв, що надійшли на розгляд місцевих судів упродовж 2024 року, становила **644,8 тис.**, що на 104,4 тис., або 19,3 % більше порівняно з 2023 роком (540,4 тис.).

Місцевими судами упродовж 2024 року розглянуто майже **522 тис.** справ позовного провадження, із них із ухваленням рішення – **459,2 тис.**, у тому числі у **429 тис.** справ позови задоволено, що становить 93,5 % від усіх ухвалених рішень.

Серед розглянутих цивільних справ позовного провадження, на відміну від 2023 року, переважну кількість, як і в попередні роки, становлять спори, що виникають із правочинів (235,1 тис., або 45 %), з них понад 178 тис., або 34,1 % становлять спори з позики, кредиту, банківського вкладу та із сімейних правовідносин (174,2 тис., або 33,4 %). Значну кількість становлять також справи у спорах, що виникають з відносин спадкування (34,7 тис., або 6,6 %), після поступового зменшення у 2022, 2023 роках їхня кількість дещо збільшилась.

Кількість справ, розглянутих у порядку спрощеного позовного провадження, становила **308,5 тис.**

Упродовж 2024 року місцевими судами постановлено **41** ухвалу про проведення врегулювання спору за участю судді та **36** про його припинення (у 2023 році ці показники становили відповідно 53 та 46 ухвал), із яких у 6 досягнуто примирення між сторонами (у 2023 році – 17), а 27 передано на розгляд іншому судді (у 2023 році – 24).

Сума грошових коштів, присуджених місцевими судами до стягнення упродовж 2024 року, становила понад **14 млрд 427 млн** грн, із них понад **1 млрд 105 млн** грн – моральної шкоди.

Сума, присуджена до стягнення з посадових осіб підприємств, установ, організацій, винних у незаконному звільненні, у 2024 році становила **287,6 тис. грн.**, що на **66,3 %** менше від аналогічної суми 2023 року.

Необхідно відзначити, що як і в минулому році, так і у 2024 продовжує збільшуватись загальна кількість заяв окремого провадження, поданих до суду. Так, у 2024 році їх кількість становила **85,4 тис.**, що на 12,6 тис., або на 17,2 % більше порівняно з 2023 роком (72,8 тис.) та на 35,3 тис., або 70 % порівняно з 2022 роком (50,1 тис.).

Упродовж звітної періоду місцевими судами розглянуто **62 тис.** справ окремого провадження, із них **54,7 тис.** – із ухваленням рішення. У понад **52,4 тис.** справ заяву задоволено, що становить 95,9 % від усіх ухвалених рішень.

Серед розглянутих справ окремого провадження, як і в попередні звітні періоди, переважну більшість становлять справи про встановлення фактів, що мають юридичне значення (37,1 тис., або 59,9 %), що лише на 0,6 % більше порівняно з 2023 роком (понад 36,8 тис.).

Необхідно зазначити, що упродовж звітної періоду місцевими судами розглянуто понад **1,5 тис.** справ про встановлення факту народження, **5,7 тис.** справ про встановлення факту смерті та **226** щодо встановлення інших фактів на тимчасово окупованій території України, що по кількості значно менше, ніж за минулий рік (4,2 тис., 7 тис. та 304 відповідно).

Проте, зросла кількість розглянутих справ про усиновлення із задоволенням заяви та становила **4,7 тис.** (3,1 тис. у 2023 році), із них про усиновлення громадянами України, що проживають за межами території України, та іноземцями – **14** (5 за минулий рік).

Упродовж 2024 року було усиновлено понад 5,9 тис. дітей (із них 12 дітей – іноземними громадянами), у тому числі 2,7 тис. дівчат (із них 1 – іноземними громадянами), та 3,2 тис. хлопчиків (із них 11 – іноземними громадянами).

Кількість справ окремого провадження, розглянутих за участю присяжних, становила понад 16,2 тис. (у 2023 році – 12,1 тис.).

На розгляді у місцевих судах перебувало **1,2 тис.** заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами, із них надійшло у 2024 році **835**, розглянуто **906**. За результатами розгляду задоволено 182 заяви, або 20,1 %.

Упродовж 2024 року на розгляді у місцевих судах перебувало **8,2 тис.** заяв про забезпечення (скасування забезпечення) доказів, позову до подання позовної заяви, **7,5 тис.** із яких було розглянуто. Слід зазначити, що кількість задоволених заяв становила понад 4,6 тис., або 61,4 % від кількості розглянутих.

Кількість заяв про відновлення втраченого судового провадження, що знаходились на розгляді у звітному періоді, становила понад **1,9 тис.**, із них було розглянуто **1,5 тис.**, у тому числі **1,1 тис.** заяв задоволено та відновлено втрачене судове провадження, що становить 70,2 % від кількості розглянутих заяв.

На розгляді у місцевих судах у 2024 році знаходилось понад **8 тис.** скарг на дії або бездіяльність виконавчої служби, **6,3 тис.** розглянуто, із них 2,1 тис. із задоволенням скарги, що становить 35 % від кількості розглянутих.

Кількість клопотань, заяв, подань у порядку виконання судових рішень та рішень інших органів (посадових осіб), що знаходились на розгляді, становила **72 тис.**, із них розглянуто 64 тис., у тому числі понад 44,2 тис., або 69,1 %, задоволено.

Крім того, на розгляді у місцевих судах знаходилось **434** клопотання про визнання та звернення до виконання рішення іноземного суду, що підлягає (або не підлягає) примусовому виконанню, та понад **2 тис.** доручень судів України та іноземних судів; розглянуто **329** клопотань про визнання та звернення до виконання рішення іноземного суду (кількість задоволених клопотань становила 163, або 49,5 %) та 1,6 тис. доручень судів (кількість задоволених становила 741, або 45,7 %).

Кількість подань про тимчасове обмеження у праві виїзду за межі України у 2024 році становила понад **1,2 тис.**, із яких **403** або 34,5 % було задоволено.

2. Здійснення цивільного судочинства апеляційними судами областей та міста Києва

У провадженні апеляційних судів упродовж 2024 року перебувало **100,6 тис.** апеляційних скарг і матеріалів, із них переважну кількість, як і в попередні роки, становлять апеляційні скарги на судові рішення – **92,4 тис.**

Загальний показник кількості апеляційних скарг і матеріалів, які надійшли у звітному періоді, продовжує збільшуватись порівняно з минулими роками та становить **76,2 тис.**, що більше на 4,4 тис., або на 6,1 % порівняно з 2023 роком (понад 71,7 тис.). Разом з тим, показник надходження заяв про видачу виконавчого листа про примусове виконання рішення третейського суду зменшився на 50 та становив **47** заяв (у 2023 році – 97 заяв). Також зменшився показник надходження заяв про відвід судді на 8,9 % та становив **700** заяв (у 2023 році – 768 заяв).

Розглянуто **74,2 тис.** справ і матеріалів, або 73,8 % від їх загальної кількості (у тому числі задоволено понад 26,6 тис.).

Відсоток розглянутих справ у апеляційних судах у звітному періоді дещо зменшився порівняно з 2023 роком та становив **97,5 %** (співвідношення розглянутих і тих, що надійшли), що є нейтральним показником (у 2023 році цей показник становив **99,4 %** та був також нейтральним).

Показники надходження та розгляду цивільних справ і матеріалів у апеляційних судах у 2023–2024 роках відображено на **гістограмі 3**.

Показник цивільних справ, переглянутих апеляційними судами, за кількістю закінчених проваджень (за періодами) становить:

до 3 місяців включно – 35,4 тис.;

від 3 місяців до 1 року включно – 30 тис.;

від 1 року до 2 років включно – понад 2 тис. (у 2023 році – 3,9 тис.);

від 2 років до 3 років включно – 611;

понад 3 роки – 375.

За наслідками перегляду рішень, ухвал та судових наказів судів першої інстанції за апеляційними скаргами залишено без змін **30,9 тис.** судових рішень у цивільних справах, що становить 54,3 % від загальної кількості переглянутих (у 2023 році – 53,7 %).

Кількість судових рішень місцевих судів, скасованих в апеляційному порядку впродовж звітного періоду, становила понад **20,8 тис.**, або 36,5 % від загальної кількості переглянутих (у 2023 році цей показник становив 37,9 %).

Крім того, понад **5,2 тис.** судових рішень було змінено, що становить 9,2 % від загальної кількості переглянутих (у 2023 році цей показник становив 8,6 %).

Із загальної кількості переглянутих рішень у цивільних справах за апеляційними скаргами (41,8 тис.) залишено без змін понад 23,7 тис., або 56,7 %; скасовано 13,3 тис. рішень, або 31,8 %; змінено 4,8 тис. рішень, або 11,5 %.

Переважну кількість рішень місцевих судів у цивільних справах скасовано із ухваленням нового рішення по суті позовних вимог (12,6 тис., або 95,1 % від усіх скасованих). Крім того, скасовано із закриттям провадження у справі 436 рішень, із залишенням позовної заяви без розгляду – 151 рішення та 58 рішень скасовано з направленням справи для розгляду до іншого суду першої інстанції за встановленою підсудністю.

Із загальної кількості переглянутих рішень місцевих судів у цивільних справах найбільшу кількість становили справи позовного провадження у спорах, що виникають із договорів (15,7 тис., або 37,4 %); зі справ окремого провадження найбільшу кількість переглянуто рішень у справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення (657, або 50,3 %).

Найбільша кількість із скасованих після перегляду в апеляційному порядку рішень місцевих загальних судів Чернівецької (37,5 %), Одеської (36,0 %) областей та Київського регіону (36,3 %). Найменша кількість скасованих рішень місцевих загальних судів у Черкаській (21,9 %), Сумській (25,5 %) та Житомирській областях (26,1 %).

Із загальної кількості переглянутих ухвал у цивільних справах за апеляційними скаргами залишено без змін понад 7,2 тис., або 47,4 %, скасовано понад 7,5 тис. ухвал, або 49,5 %, змінено 410 ухвал, або 2,8 % від загальної кількості переглянутих.

Переважну кількість ухвал місцевих судів у цивільних справах скасовано із направленням справи для продовження розгляду до суду першої інстанції

(4,7 тис., або 62,6 % від усіх скасованих). Крім того, 22 ухвали скасовано з направленням справи для розгляду до іншого суду першої інстанції за встановленою підсудністю, що майже на рівні 2023 року (23 ухвали).

Найбільша кількість із скасованих після перегляду в апеляційному порядку ухвал місцевих загальних судів Запорізької (57,5 %), Чернівецької (57,4 %) та Дніпропетровської (55,6 %) областей. Найменша кількість скасованих ухвал місцевих загальних судів у Волинській (37,2 %), Хмельницькій (38 %) та Рівненській (39,9 %) областях.

Середня тривалість розгляду справ у апеляційних судах становила **117** днів, що на 15 днів менше, ніж у 2023 році (132 дні).

Кількість нерозглянутих апеляційних скарг та матеріалів у 2024 році становила понад **26,4 тис.**, або 26,2 % від апеляційних скарг та матеріалів, що перебували у провадженні.

Упродовж 2024 року на розгляді апеляційних судів знаходилась **257** заяв про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, із них **201** заява надійшла у 2024 році, розглянуто **121** заяву. За результатами розгляду задоволено лише 5 заяв, або 4,1 %.

3. Здійснення цивільного судочинства Касаційним цивільним судом у складі Верховного Суду

У 2024 році на розгляд до Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду (КЦС) надійшло понад **19,5 тис.** процесуальних звернень: касаційних скарг, апеляційних скарг, заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими чи виключними обставинами, клопотань про визначення підсудності, загальна кількість яких дещо зменшилась порівняно з 2023 роком (20,4 тис.), а саме на **4,2 %**. Переважну кількість нових надходжень до КЦС становили, як і в попередні звітні періоди, касаційні скарги (**майже 19 тис.**).

У звітному періоді до кожного із суддів КЦС у середньому надійшло **651** процесуальне звернення (із розрахунку на середню кількість суддів, що становила **30** суддів).

Серед інших процесуальних звернень, що надійшли до КЦС упродовж 2024 року, **149** апеляційних скарг, **311** клопотань про визначення підсудності, **77** заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими та **69** – за виключними обставинами.

З урахуванням справ і матеріалів, не розглянутих на початок звітнього періоду, на розгляді у КЦС у 2024 році перебувало **26 тис.** справ та матеріалів, що дорівнює показнику 2023 року.

Середня кількість справ і матеріалів, що перебували на розгляді у звітний період, із розрахунку на одного суддю КЦС становила **865** одиниць.

Упродовж 2024 року судді КЦС ухвалили понад **17,8 тис.** судових рішень, якими завершено розгляд справ і матеріалів, що становить 68,4 % від тих, що перебували на розгляді. Цей показник дещо зменшився порівняно з минулим роком (72 %).

Середня кількість розглянутих процесуальних звернень і справ у звітному періоді із розрахунку на одного суддю КЦС становила **592** одиниці.

Відсоток розгляду справ і матеріалів у звітному періоді становив **90,9 %** (у 2023 році – 91,7 %) (співвідношення розглянутих до процесуальних звернень, що надійшли).

Залишок нерозглянутих касаційних та апеляційних скарг, справ, заяв та клопотань становить **7,3 тис.**, або 28 % від тих, що перебували на розгляді у КЦС, із них 762 залишено без руху і надано строк для усунення недоліків.

Показники надходження та розгляду цивільних справ і матеріалів КЦС у 2023–2024 роках відображено на **гістограмі 4**.

У звітному періоді на розгляд палати передано 2 справи, на розгляд об'єднаної палати передано 58 справ та 85 справ – на розгляд Великої Палати Верховного Суду (повернуто 55 справ).

Кількість окремих думок, висловлених суддями КЦС у 2024 році, становила 653, що на 21,1 % більше показника минулого року (535).

У 2024 році суддями КЦС ухвалено 3 окремі ухвали.

На розгляді у КЦС (з урахуванням нерозглянутих на початок звітного періоду) знаходилося понад **25,3 тис.** касаційних скарг і справ. Розглянуто (з урахуванням повернутих, у яких відмовлено у відкритті провадження, або закрито провадження) **17,2 тис.**, або 67,8 % від тих, що знаходились на розгляді. За результатами розгляду у понад 7,5 тис. випадках було відмовлено у відкритті провадження, що становило 29,8 % від загальної кількості касаційних скарг, що перебували на розгляді (у 2023 році – 30 %), із них у 1,3 тис. – за малозначністю (у 2023 році – 3,5 тис.), у 1,5 тис. – у зв'язку із тим, що касаційну скаргу визнано необґрунтованою, 2,3 тис. – справи з ціною позову, що не перевищує 250 розмірів прожиткового мінімуму (у 2023 році – 939), 117 – за необґрунтованістю, оскільки є висновок Верховного Суду у подібних правовідносинах, та у 2,3 тис. – з інших підстав; повернуто з різних підстав понад 2,9 тис. скарг, або 11,4 % від тих, що знаходились на розгляді.

За результатами судового розгляду колегіями суддів скасовано **2,3 тис.** судових рішень, ухвалених місцевими чи апеляційними судами, що становить **34,6 %** від переглянутих (6,6 тис.), що на 1,1 % більше порівняно з 2023 роком (33,5 %); змінено **375** судових рішень, або **5,7 %** від переглянутих (у 2023 році цей показник становив 6 %).

Із загальної кількості скасованих судових рішень:

1100 (48,2 %) скасовано з направленням справи на новий розгляд;

479 (21 %) – із ухваленням нового рішення;

375 (16,4 %) – із залишенням у силі рішення суду першої інстанції;

98 (4,3 %) – із закриттям провадження у справі/залишенням заяви без розгляду;

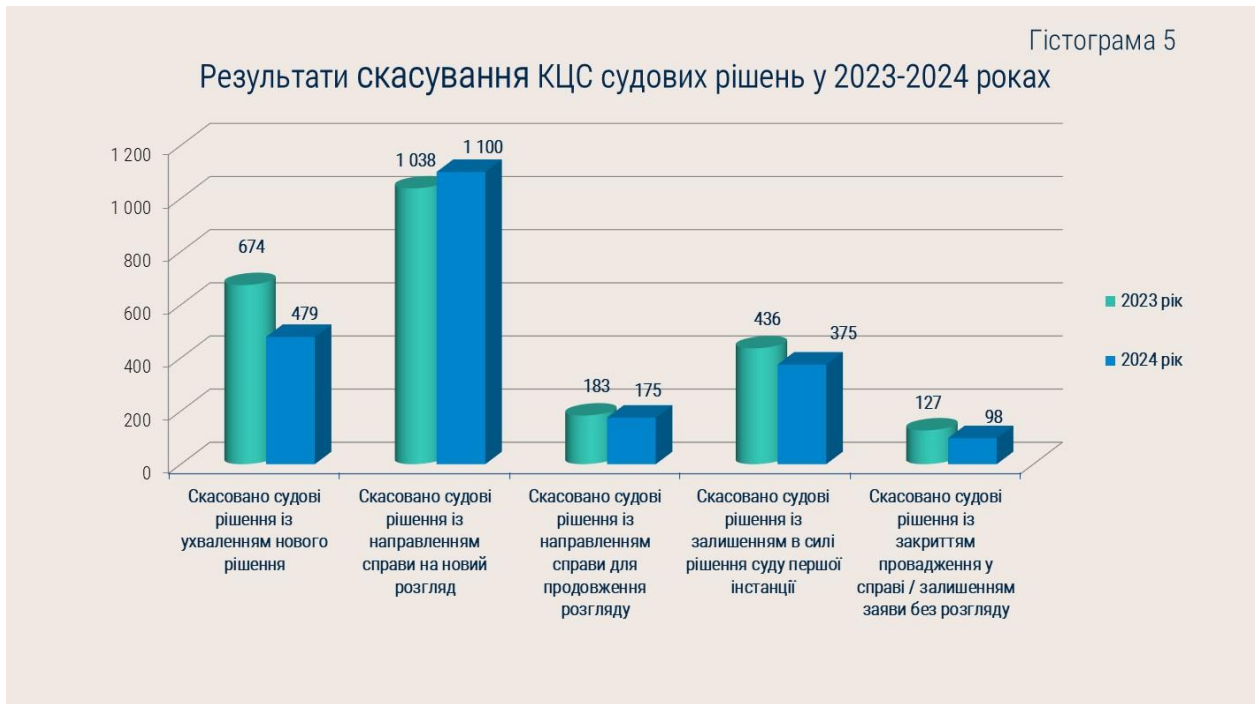
175 (7,7 %) – із направленням справи для продовження розгляду.

Упродовж 2024 року КЦС скасував 2 судові рішення у справах про відшкодування шкоди завданої фізичній або юридичній особі внаслідок незаконних рішень, дій або бездіяльності суб'єкта, який здійснює заходи щодо запобігання і протидії корупції та 1 судові рішення у спорах, що виникають із сімейних правовідносин, зокрема, надання дозволу на виїзд неповнолітньої дитини за межі України *(по 100 %)*; по 3 судові рішення у справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення (факт народження на тимчасово окупованій території України) та у спорах щодо права власності чи іншого речового права на нерухоме майно (крім землі), зокрема, про речові права на чуже майно (спори з приводу сервітутів), або по **75 %** (із 4 судових рішень, що переглядалися) та у справах наказного провадження – **66,7 %** (із 6 переглянутих судових рішень 4 – скасовано)

Найменший відсоток скасованих судових рішень спостерігається у спорах про розкриття банком інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичних та фізичних осіб – **10 %** від загальної кількості переглянутих (із 10 переглянутих судових рішень лише 1 скасовано); у справах про видачу і продовження обмежувального припису – **13,3 %** (із 15 переглянутих судових рішень 2 – скасовано) та у спорах: про приватну власність, зокрема, про усунення перешкод у користуванні майном (із 21 переглянутого 3 судових рішення скасовано), про визнання фізичної особи недієздатною (із 7 переглянутих 1 – скасовано) – **14,3 %**.

Протягом звітного періоду у понад **3,9 тис.** справ судові рішення було залишено без змін, або **59,7 %** від переглянутих, що лише на 0,9 % менше порівняно з 2023 роком (60,6 %).

Результати скасування судових рішень у КЦС відображено у *гістограмі 5*.

Найбільша кількість скасованих судових рішень у Луганській (42,9 % від загальної кількості переглянутих), Дніпропетровській (40,1 %), Закарпатській та Рівненській (по 37,7 %) областях. Найменша кількість скасованих судових рішень у Херсонській (12,5 % від загальної кількості переглянутих), Хмельницькій (20,3 %) та Волинській областях (25,2 %).

Серед розглянутих касаційних скарг за категоріями цивільних справ більшість, як і в минулі роки, становлять справи позовного провадження, зокрема спори, що виникають із договорів (4,9 тис. справ, або 29,6 % від кількості справ позовного провадження), найбільше з них (1,3 тис.) – справи, що виникають з договорів позики, кредиту, банківського вкладу (26,6 % від усіх переглянутих справ зі спорів, що виникають з договорів).

Розглянуто значну кількість спорів, що виникають із трудових правовідносин (понад 1,8 тис., або 11,1 %), спорів, що виникають із сімейних правовідносин (також понад 1,8 тис., або 11,1 %), спорів, що виникають із земельних правовідносин (1,6 тис., або 9,6 %), справ про відшкодування шкоди (1,6 тис., або 9,5 %), спорів про право власності та інші речові права на нерухоме майно (крім землі) (1,5 тис., або 8,9 %).

Розгляд за категоріями цивільних справ відображено у *гістограмах 6 та 7*.

На кінець звітної періоду залишилися нерозглянутими понад **7,2 тис.** (2023 рік – 6,4 тис.) касаційних скарг і справ, або 28,6 % від тих, що перебували на розгляді. У відсотковому порівнянні цей показник на 3,4 % більший за показник залишку 2023 року (25,2 %).

На розгляді у КЦС упродовж 2024 року перебувало **84** заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами. За результатами розгляду 56 заяв повернуто та у 7 – відмовлено у відкритті провадження. Розглянуто по

суті 10 заяв, за результатами розгляду яких у задоволенні всіх заяв відмовлено. За 4 заявами закрито провадження. Залишились нерозглянутими 7 заяв.

Також, у 2024 році до КЦС надійшло **69** заяв про перегляд судових рішень за виключними обставинами. Із 70 розглянутих заяв – 43 повернуто, за 26 заявами відмовлено у відкритті провадження, в одній закрито провадження після відкриття.

У звітному періоді на розгляді у КЦС знаходилось **313** клопотань (подань) про визначення підсудності, з яких 305 (або 97,4 %) розглянуто. За результатами розгляду 125 клопотань задоволено; у 150 - відмовлено у задоволенні та 30 повернуто.

Крім того, упродовж 2024 року на розгляді у КЦС перебувало **173** апеляційні скарги на ухвали суду апеляційної інстанції: 48 – щодо рішень третейських судів, 102 – щодо рішень міжнародного комерційного арбітражу та 23 – на інші ухвали. Із загальної кількості апеляційних скарг та справ, які знаходились на розгляді у звітному періоді, розглянуто 124 справи по суті апеляційної скарги, за результатами чого 37 судових рішень скасовано, 4 рішення змінено, у задоволенні 83 скарг відмовлено та судові рішення залишено без змін; на кінець звітного періоду не розглянуто 23 апеляційні скарги і справи.

Розгляд інших процесуальних звернень відображено у *гістограмі 8*.

4. Висновки

Підсумовуючи викладене, необхідно виснувати.

На відміну від істотного збільшення надходження справ і матеріалів до місцевих судів у 2023 році (на 74,7 %) порівняно з 2022 роком, у 2024 році цей показник, порівняно з минулим роком, збільшився на 9,5 %.

Відсоток справ та матеріалів, загальний термін проходження яких триває в місцевих судах понад один рік, трохи зменшився (на 1,1 %) порівняно з 2023 роком і становив 13,2 %, а середня тривалість розгляду цивільної справи становила 83 дні, що на 3 дні більше порівняно з 2023 роком та на 17 днів менше порівняно з 2022 роком.

Показник кількості апеляційних скарг і матеріалів, що надійшли у звітному періоді, як і в минулому році продовжує збільшуватись. Так, у 2024 році таке надходження було на 6,1 % більше порівняно з 2023 роком, що становило 6,3 % від розглянутих місцевими судами.

Співвідношення задоволених судових рішень (скасованих і змінених) від загальної кількості судових рішень, переглянутих апеляційними судами у звітному періоді, залишається майже незмінним (0,7 %) порівняно з аналогічним звітним періодом 2023 року (45,5% до 46,2%).

Надходження процесуальних звернень до КЦС у 2024 році, на відміну від 2023 року (що було більше на 42,1 % від 2022 року), дещо зменшилось у порівнянні з минулим роком (*на 4,2 %*) та становило *1,6 %* від розглянутих місцевими судами та *26,3 %* від розглянутих апеляційними судами упродовж 2024 року.

Упродовж 2024 року за результатами касаційного перегляду судових рішень судів першої та апеляційної інстанцій, як і в попередні звітні періоди, кожне третє судове рішення було скасовано.

Необхідно зазначити, що у 2024 році відсоток скасованих КЦС судових рішень, ухвалених судами попередніх інстанцій, трохи вищий (на 1,1 %) минулого року та становить *34,6 %* від переглянутих по суті у касаційному порядку (у 2023 році цей показник становив *33,5 %*).

Аналіз статистичних показників КЦС вказує на те, що упродовж 2024 року залишилося значне навантаження на суддів. Середня кількість справ і матеріалів, що перебували на розгляді у звітному періоді, із розрахунку на одного суддю КЦС продовжила зростати та становила *865* одиниць (2023 рік – 764, 2022 рік – 574).

Стежте за нами онлайн

 fb.com/supremecourt.ua

 t.me/supremecourtua

 @supremecourt_ua